

גליון 546
שנה י"ב תשפ"ג

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

דוד לייבוס, תמונה על ידי אריאל לייבוס

סיפורי חז"ל

מי ברא את העולם הזה

איתא במדרש: גוי אחד בא אל רבי עקיבא ושאלו: "מי ברא את העולם הזה?" השיב רבי עקיבא: "הקדוש ברוך הוא" "תן לי הוכחה לכך" תבע הגוי. "שוב אלי למחר ואתן לך", אמר רבי עקיבא. למחרת, כשהגיע הגוי, שאל אותו רבי עקיבא: "מה אתה לובש?" "בגד", ענה הגוי. "ומי עשה את הבגד?" שאל רבי עקיבא. "האורג", השיב הגוי. אך רבי עקיבא נענע בראשו לאות לאו, ואמר: "אינני מאמין לך, תן לי הוכחה לכך." התקצץ הגוי ושאל: "איזה הוכחה אתן לך?" "כלום אינך יודע שהאורג עושה את הבגד?" השיב רבי עקיבא: "וכלום אינך יודע שהקב"ה ברא את העולם?" נפנה אותו גוי והלך לו.

שאלו תלמידי רבי עקיבא את רבם: ומי ההוכחה האמיתית? השיב להם: בני, כשם שהבית מודיע ומעיד על הבנאי שעשאו, והבגד מודיע על האורג, והדלת - מודיעה ומעידה על הנגר - כך העולם מודיע ומעיד על הקדוש ברוך הוא שהוא בראו.

(על פי מדרש תמורה)

פרשת השבוע

ונהר יוצא מעדן וגו' ומשם יפרד לארבעה ראשים (ב' - י')

הרה"ק רבי זושא מהאניפולי זיע"א הגדיר פעם את סדר הנחלת דרך החסידות לדורותיה, על יסוד הכתוב "ונהר היוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים". "עדן" הוא הבעש"ט הקדוש זיע"א, מחולל דרך הקדוש זיע"א, המגיד הקדוש ממעוריטש זיע"א, שדלה והשקה מתורת רבו הבעש"ט הק. "הגן" הוא אחי הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א, "ומשם יפרד לארבעה ראשים", החוזה הקדוש מלובלין זיע"א, המגיד הקדוש מקוזניץ זיע"א, הרה"ק ה"אובה ישראל" מאפטא זיע"א והרה"ק רמ"מ מרימנוב זיע"א, הם ארבעת התלמידים שקיבלו מפי רבם והמשיכו את השלשלת להפיץ תורתו ברבים.

ועפר תאכל כל ימי חיך (ג' - י"ד)
איתא בבראשית רבה (כ"ג - א) אמר רבי לוי: לעתיד לבוא הכל מתרפאין חוץ מנחש שנאמר (ישעיה ס"ה - כ"ה) "ונחש עפר לחמו לא ירעו ולא ישחיתו" וגו'. מסופר על הגאון הק' מוילנא זיע"א

שפעם ישב בעריכת הסדר, וכשהגיע לפסקה 'כל ימי חיך להביא לימות המשיח', אמר, שמכאן ראייה לדברי המדרש האומר כי לעתיד לבוא יתרפאו הכל מלבד הנחש, למסובים שלא הבינו את כוונתו של הגאון, הסביר רבי שמואל מרייסן שהיה בין המסובים סביב שלחנו של הגאון מוילנא, כי כשם שלמדו חכמינו ז"ל מהמילים 'כל ימי חיך' הכתובות לגבי מצות זכירת יציאת מצרים שמצוה ואת נוהגת אף לימות המשיח, כך גם המילים 'כל ימי חיך' שנאמרו בקללתו של הנחש, מלמדות כי קללה זו תנהג גם לימות המשיח.

לפתח חטאת רובץ (ד' - ז)

מסופר: הרה"ק רבי אליעזר מדויקוב זיע"א (יומא דהילולא ג' מרחשון) בנו של הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א. עשה פעם בילדותו מעשה שובבות, הוכיח אותו אביו על כך. אמר אליעזר הקטן: אבא יקר, מה אני יכול לעשות ויצר הרע מכשיל אותי? אמר לו אביו, אדרבה, למד מיצר הרע, איך הוא עושה את מלאכתו בנאמנות. ומנסה להכשיל כל יהודי. ענה הילד: נכון, אבא, אבל ליצר הרע אין יצר הרע שמסית אותו.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 637 ת"א: 638 ר"ת: 13:7

פרשת בראשית

זמני כניסת השבת
ירושלים: 5:25 ת"א: 5:40

צַעֲשֵׂה שְׁהִיָּה

הוסיף רבי נפתלי. האיכר בקושי האמין למשמע אוזניו. הוא סירב לבקשה כשהוא נדהם לחלוטין. כיצד יוכל לשוב לביתו בקור המקפיא בלי מעילו וכובעו? אך חבילת השטרות שבידו המושטת של רבי נפתלי קרצה לו ופיתתה אותו, ועד מהרה נסגרה גם העסקה השנייה. רבי נפתלי צעד לביתו עם שק מלא בצלים ועם פריטי לבוש חדשים בלתי רגילים.

מאוחר יותר באותו יום, הופיע איכר מחוץ לביתו של החוזה. הוא היה לבוש בפרוות בסגנון האיכרים, עם כובע עצום שכיסה את מצחו ואת חלקם העליון של פניו, ועם מגפיים מכוסות בבוץ. בשפת הגויים ובנימה המאפיינת אותם, הוא קרא: "בצלים! בצלים למכירה!" המוני חסידים הגיעו מכל עבר. כולם רצו לקנות בצלים לכבוד שבת קודש. הם התקבצו סביב מוכר הבצלים וניסו לשאת ולתת אתו, אך הוא סירב להוריד מן המחיר הגבוה מאד שנקב. ואז לפתע פתאום, הכריז כי הוא מפסיק למכור באותו יום. לא עוד בצלים למכירה.

החסידים התחננו בפניו. "אנחנו חייבים להביא ובכל מחיר כמה בצלים לרבי לכבוד שבת קודש! הוא איש דגול וקדוש. אם רק תרשה לנו לקנות לו בצלים, יבואו עליך שפע ברכות." "אם הוא כל כך מיוחד כפי שאתם אומרים, אמכור לו", אמר האיכר, "אך רק אם אוכל למכור לו ישירות, פנים אל פנים." החסידים היו מוועזעים. כיצד יוכלו להביא בפני הרבי טיפוס גס שכזה? לאחר כמה רגעי בלבול ומבוכה, הבינו שאין להם ברירה. משלחת מיוחדת הובילה את האיכר העמוס בצלים אל ביתו של הרבי.

כשהגיעו, היה החוזה עסוק בצחצוח גביע הקידוש המיוחד שלו כפי שעשה בכל יום שישי לפני השבת. היה זה גביע מיוחד במינו, עשוי זהב טהור, בעל גילופים עדינים ומסובכים המראים אתרים מפורסמים בארץ הקודש, כמו הכותל המערבי, מגדל דוד והר הזיתים. שמועות רבות סבבו את כוס הקידוש ואת תולדותיה.

יודעי דבר אמרו שה"חוזה" ירש אותה מאחד מגדולי החסידות של הדור הקודם, וכל מי שזכה לברך על תכולתה ולשתות ממנה, ראה ברכה רבה בחייו. אלא שלא קל היה לזכות בחסד זה. ה"חוזה" לא הרשה לאף אחד אחר להשתמש בה או אף לגעת בה. כל השבוע כולו עמדה הכוס בארון נעול עד יום שישי, ואז נהג לצחצוח עד שהבריקה ונצצה על מפת השבת הלבנה.

מן הסתם ראוי אתה לשתות מגביע זה... לחיים!"

סיפור מופלא זה אירע לפני למעלה ממאתיים שנה, בשנה זו, היה חורף קשה מאד, משך שבועות רבים פקדו סערות שלג ורוחות עזות את העיירה לובלין. על הדרכים נערם השלג לגובה כזה שאיש לא יכול היה ללכת כמעט לשום מקום. פירושו של דבר היה, שהאיכרים מהכפרים בסביבה לא יכלו להגיע לעיר עם תוצרתם, ואספקת המזון נידלדלה במהירות.

מוצרי יסוד של האוכל חסרו לחלוטין, וגם פירות וירקות לא היה בנמצא, עד כדי כך שלא היו בצלים למאכלי השבת המסורתיים. עובדה זו הייתה כמעט בלתי אפשרית, שכן בלובלין כמו בקהילות רבות אחרות, המנה הקרויה ביידיש "אייער-מיט-ציבעל, המורכבת מתערובת של ביצים ובצל קצוצים, שנחשבה למרכיב שכמעט אי אפשר בלעדיו ביום שבת קודש. יהודי לובלין זכרו מקרים שבהם לא היה בשר או דגים, אך מי שמע על מחסור גמור בבצלים?

בבית הצדיק המפורסם, ה"חוזה" הקדוש מלובלין זיע"א, שררה מצוקה מיוחדת. אחרי הכל, מנהגי החסידות מייחסים חשיבות רבה לסלט פשוט זה. הם ניסו להשיג כמה בצלים בכל דרך אפשרית, אך מאמצייהם עלו בתוהו. מישוהו אפילו הצליח לפלס דרכו בין ערימות השלג עד חוותיהם של כמה מאיכרי הסביבה, אך גם להם לא היו בצלים.

בבוקר יום שישי, הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א, אחד מתלמידיו הגדולים של ה"חוזה", קם השכם בבוקר כהרגלו, כדי לצאת לבית הכנסת של הרבי ולשפוך לבו בתפילה לבוראו. בדרכו הביתה עבר דרך כיכר השוק ושם נתקל במפתיע באיכר שהיה לו שק מלא בצלים. "הו!" אמר לעצמו רבי נפתלי, ורעיון נועז עלה במחשבתו. "זו בדיוק ההזדמנות לה חיכיתי, ברוך השם".

הוא ניגש לגוי והציע לו לקנות את השק כולו. האיכר ידע היטב את ערכה של סחורתו היקרה וציפה לעשות רווח נאה ממכירתה. לא זו העת לפשרות והנחות! הוא נקב בסכום גבוה במיוחד. להפתעתו הרבה, הסכים רבי נפתלי מיד ונתן לו את כל הכסף שדרש. אך לא היה קץ להפתעות.

"אני רוצה לקנות גם את מעיל הפרווה שלך ואת כובעך",

משל ונמשל

לימוד זכות על כלל ישראל

הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א, (יומא דהילולא ג' מרחשון) סיפר פעם לחסידיו את המשל הבא:

משל ליהודי אחד שבא פעם הביתה מן העבודה בסוף היום כשהוא רעב מאוד. הוא התיישב ליד השולחן וציפה שאשתו תגיש לו את ארוחת הערב. אשתו הופיעה ואמרה לו שעליו להתאזר בסבלנות כי הארוחה מתעכבת, הוא חיכה בסבלנות.

לאחר שחיכה פרק זמן שנדמה לו כנצח, היא הניחה לפניו צלחת. הוא הסתכל בצלחת וכל שראה בה היה ביצה קשה ותפוח אדמה. למותר לציין שהוא התרגז מאוד. הנה הוא מחכה בסבלנות למרות רעבונו, וכל שהוא מקבל זו סעודה פשוטה שבפשוטות! אילו היה מקבל משהו מיוחד, היה מבין את העיכוב. הוא קם והלך מן השולחן מאוכזב מאוד.

הנמשל: בכל בוקר ממתין הקב"ה לבני עמו שיאמרו את תפילותיהם. החרוצים נחפזים להתפלל, בידעם איזו זכות היא לפנות בתפילה אל מלך המלכים.

אם אדם מתפלל בזמן, אפילו אם התפילה לא נאמרת בשיא הריכוז, העובדה שהיא נאמרת בזמן הופכת אותה רצויה לפני בורא העולם. כאשר התפילות נאמרות קצת מאוחר, אך בכוונה רבה, גם אז הן רצויות לאלוקים, שכן הדבקות המיוחדת הופכת את ההמתנה למשתלמת. אולם, אם התפילות באות מאוחר וגם ללא ריכוז ודבקות מיוחדים, אזי הן דומות לארוחה הפשוטה שקיבל הבעל במשל. אפשר לצפות שאלוקים יביט בעין לא יפה על ארוחה שכזו!

אחד הנוכחים היה יהודי קשיש שהקשיב בקפידה לדבריו של הרבי. ואמר: יסלח לי רבינו שליט"א, תגובתו של הבעל הייתה כזו, רק אם לא שרר שלום בית אמיתי בבית. אולם כאשר שלום הבית הוא כראוי וכנכון, אולי סופו של המשל היה, שהבעל מודה בחן לאשתו על הארוחה הפשוטה, ומבקש ממנה לספר לו איך עבר עליה היום וכו'. כך גם השי"ת מוכן תמיד לשמוע את תפילותינו.

אכן, השיב לו הרה"ק מרוזין בחיור, "זו בדיוק התשובה שקיויתי לשמוע. בדברי החכמה שלך הצלת יהודים רבים מקיטרוג שמימי ולימדת עליהם זכות".

כשהביאו החסידים את הגוי עם שק הבצלים שלו, הבין הצדיק מיד את הסיבה לכך. "כמה אתה רוצה בעד הבצלים שלך?" שאל את האיכר, "רק רגע, לא כל כך מהר", השיב האיכר בגסות והרים ידו כאילו רצה לדחות את הצעתו של הרבי. "אני קופא מקור. אני זקוק למשקה הגון כדי לחמם את גופי ואת נפשי". היה ברור שלא חשב על כוס תה דווקא. ה"חווה" הורה למשרתו לתת לאיש כוס יי"ש, ובמהרה הונחה לפני האיכר כוס משקה חריף גדושה עד שפתה. זה הכל?" קרא האיכר כנעלב. "רק הכוס הקטנה הזו?" תנו לו את כל הבקבוק והניחו לו לעשות כחפצו", אמר ה"חווה" והפנה את גבו. כעת נראה מוכר הבצלים כמי שנעלב עלבון עמוק. "מה! אתם חושבים שאני שתיין?" צעד בכעס. "אני אראה לכם! אני אלך הביתה ולא אמכור לכם כלום!" הוא קשר את השק והיטיב את מעילו כאילו עמד לעזוב.

החסידים מיהרו לנסות להרגיעו כשהם ממלמלים בדאגה מילות פיוס. לבסוף נרגע וחייך. "אני אגיד לכם מה", הוא אמר, בהצביעו על גביע הזהב הנוצץ שעל השולחן. "אמכור לך את הבצלים שלי אך ורק אם הרבי ימלא את הגביע הזה במשקה ויתן לי לשנות ממנו." החסידים נסוגו לאחור, המומים. איש לא העז לשנות מגביע הקידוש הזה מלבד החווה עצמו. האם איכר ערל ושתוי זה ישתה את הטיפה המרה שלו מתוך הגביע המקודש? הם הציעו לו כוסות וספלים אחרים, גדולים יותר, לחרד או ביחד, אך הוא התעקש. "כמו שאמרתי לכם, רק מן הגביע הזה. אחרת אלך הביתה."

הם ניסו שוב להניאו מכך, אך כלום לא עזר. הוא פשוט סירב. בידיים רועדות ובלב כבד מילא ה"חווה" בעצמו את הגביע היקר במשקה החריף, ובמשיכת כתפיים נואשת נתן אותו בידי האיכר. זה הרימו בידו הימנית, צמצם את עיניו ובריכוז וכוונה גדולים קרא, "ברוך אתה... שהכל נהיה בדברו." ההפתעה היתה גדולה, הדיבור נעתק מפי כולם. רק ה"חווה" הקדוש, אחרי שנעץ מבטו לרגע באיש, קלט מה התרחש. חיוך רחב התפשט על פניו. "לחיים, רבי נפתלי! אתה כל כך פיקח, מן הסתם ראוי אתה לשנות מגביע זה... לחיים!"

צ"ן אדם לחברו

שיעור בכלכלת הבית

מסופר פעם שמע הרה"ק רבי יוסף חיים זוננפעלד זיע"א על סכסוך שפרץ בין איש ואשתו בעניני פרנסת הבית, וכי הבעל מקמץ ידו ולא נותן לאשתו מספיק לכלכלת הבית, הזמין הרב את הבעל לביתו והרעיף עליו דברים על יחסו לאשתו אשר שקועה בעבודת הבית ובטיפול בילדים.

הרב תיאר באזני הבעל בסבלנות ובנועם, איך היה נראה הבית אלמלא האשה, וכמה שווה בעיניו שילדיו החביבים מטופלים במסירות רבה, וכי יש יד הדואגת והנושאת את מחסורם וצרכיהם של בני הבית. והמשיך ושאל רבי יוסף חיים את הבעל: האם לדעתו יש סכום כסף בעולם שיכול לשלם על כל זה? ואם האשה מבקשת תוספת פרנסה, האם צרכי מותרות היא מבקשת? הלא עבור ילדיו היא מבקשת זאת, בעד אותו בית ששניהם שותפים בו שווה בשווה? ואם כן, מה מקום לויכוחים מיותרים, והלא אין הברכה מצויה בבית אלא בזכות האשה, ולכן יש למלא מבוקשה ולהשיב את רצונה, כדי שתהיה הברכה שרויה בשפע במעונם.

כמובן שלאחר דברי אמת אלה של רבה של ירושלים, שינה הבעל את התנהגותו מן הקצה אל הקצה. והחיל לראות את מעלותיה של זוגתו וחשיבותה.

ביקור חולים שהביא לשלום בית
הגאון רבי משה רוזין זצ"ל היה רבה

של העיר כוידאן, בה התגורר הרה"ק ה"חזון איש" זיע"א לאחר נישואיו. פעם סיפר: שה"חזון איש" נכנס אליו כשהוא עדיין היה אברך צעיר כשאף אדם לא ידע על גדלותו, והחל לדבר עמו בדברי תורה. הוא הציע לי ללמוד עמי בחברותא, בתנאי שאף אחד לא ידע על כך, הסכמתי לתנאי זה ולמדנו, ומאו נעשיתי אני לתלמידו של האברך הצעיר.

באחת הפעמים סיפר לי הרב קרליץ על יעקב הפחח שחולה הוא, והוא מבקש שאצטרף אליו לביקור חולים. אמרתי לו שהרב אינו נוהג כלל ללכת אל בתי האנשים. בעודי משתאה מאיפה יודע האברך הצנוע הזה על שלומו של אדם פשוט כיעקב הפחח? גברה פליאתי עוד יותר כשמעתי את נימוקו לבקשתו זו, וכך אמר לי: יראה כבודו, אשתו של הפחח מולולת בבעלה ומתוך כך נוצר מצב שבו החל ה"שלום בית" להתערר אצלם, ואני חושש שזה עלול להתדרדר עוד. לכן בהודמנות זו שיעקב הפחח חולה, אם נעלה אליו לבקרו, הרי יוצר רעש בעיר מביקורו הנדיר של הרב, ויהיה לה מזה כבוד גדול, שהכל לכבוד בעלה, ואז היא תדע להעריך את בעלה כראוי וה"שלום בית" ישוב על כנו. ואכן כך היה, לאחר הביקור שלנו בביתו, לא חדלה אשתו להתפאר על הזכיה הגדולה שנפלה בחלקה בביקורו של רב העיר אצל בעלה, ומאו שרר שם ה"שלום בית"

תילולא דצדקיא

שבת קודש כ"ז תשרי
רבינו יצחק הזקן בן רבינו שמואל (ר"י מבעלי התוספות)
רבי אלעזר רוקח ב"ר שמואל שמעלקא (מעשה רוקח - תק"ב)
רבי אריה לייב הכהן ב"ר יוסף (קצות החושן - תקע"ג)

יום שני כ"ט תשרי
שמעון הצדיק בן חוניו משיירי כנסת הגדולה הרה"ק רבי אברהם דוד מבוטשאטש ב"ר אשר אנשיל (דעת קדושים-ת"ר"א)
הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר חיים האגער (צמח צדיק - תרמ"ה)

יום רביעי א' מרחשון
רבינו יונה החסיד מגירונדי ב"ר אברהם (שערי תשובה)

הגה"ק רבי יהודה לייב ב"ר ברוך אב"ד לאנצוט (תלמיד החוזה - תקפ"ד)
הרה"ק רבי ישכר דוב בעריש מוואלברו ב"ר משה (עבודת יששכר - תרל"ח)

יום שישי ג' מרחשון
הרה"ק רבי ישראל מרוזין ב"ר שלום שכנא (תרי"א)
הרה"ק רבי אליעזר מדויקוב ב"ר נפתלי צבי (תרכ"א)
הרה"ק רבי יהודה לייב מקאפוסט ב"ר מנחם מענדל בעל הצמח צדק (תרכ"ז)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטיבין שליט"א
מח"ס "גם אני אדוך" רמזים וסימנים על המצוות.

ספרים שנפלו (ב')

א) אם נפלו ספרים ודברים אחרים, יקדים להגביה הספרים, ורק אחר כך יגביה חפציו. (ספר חסידים, סימן תקתק"ג, ברכת נפתלי, ח"ב, דף נ"ח, הלכה ט"ו, יוסף אומץ דף 278, מהרי"ל מנהגים, בליקוטים, עמוד תרל"א, סימן פ', בית לחם יהודה, יור"ד, סימן רפ"ב, מקדש מעט, יור"ד סימן רפ"ב ס"ק כ"ז)

ב) נפל ספר על הארץ בומן שמתפלל תפילת שמונה עשרה, לא יגביהו, אלא אם כן הדבר מפריעו מלכוון, דאו מותר להגביהו כשיסיים את הברכה שאחז בה. (משנה ברורה סימן צ"ו, ס"ק ז')

ג) מנהג אנשי מעשה שמתענים כשנפול חומש על הארץ, והטעם שנדמה לסימן רע ח"ו, ודוקא שנפל על האותיות, משא"כ אם נפל על הכריכה. (יוסף אומץ עמוד 278, גנוי הקודש, עמוד מ', פרק ב', הערה ע"א, ובספר שמירת כבוד הספרים, עמוד רפ"ז, פרק ב', הערה 68, כתב ו"ל, ואפשר שהרב יוסף אומץ דיבר על חומשים הנכתבים בכתב יד באשורית, ולא דיבר בחומש שנדפס. עכ"ל).

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

לע"נ הרה"צ ר' יצחק ראזענבוים זצ"ל
בן כ"ק אדמו"ר רבי דוד משה
מקרעטשניף זיע"א
נלב"ע א' מרחשון תנצב"ה

מברכים חודש מרחשון

המולד יום ג' שעה 9:44 7' חלקים

ר"ח ביום שלישי ורביעי